

מראי מקומות- חולין מ"ה

(ג) **מתיב ר' ירמי', ובגולגולת וכו'- הק' רעק"א,** לדעת הראשונים דס"ל דמצטרפים השלם שביניהם, מה הק' מהא דאהלות, דלמא מה דמחמירין שם לצרף לשיעור קטן הוא משום דאין מצרפין אלא מקום הנקב ממש, אבל כאן דמשערין גם השיעור שלם, אולי באמת צריך רובא, ע"ש מש"כ ליישב.

(ד) **ה"נ, כיון דשיעורי' כאיסר, לכאיסר מצטרפין-** וכפשוטו, קו' הגמ' הוא דלמה צריך צירוף לרוב דוקא, הרי כיון דשיעור נקב הוא כאיסר, א"כ כמו דמצינו בגולגולת, דאין צריך שיעור יותר לצירוף נקבים קטנים משיעור נקב רגיל. ולכאור' זהו ביאור הקו' לפי ש' הרמ"א (יו"ד ל"ד, ב'), דס"ל דאיסר הוא פחות מרוב הקנה. אבל המחבר שם הביא דעת הרשב"א, דכיון שאין אנו בקיאים בשיעור כאיסר, הלכך משערין אותו ברוב רוחב הקנה. ולכאור' זה תמוה, דאם איסר הוי פחות מרוב רוחב הקנה, א"כ נמצא דמקילין כיון שאיננו יודעים שיעור כאיסר, וזה א"א. וע' **בראש יוסף** (וכן נמבאר מדברי הש"ך שם) דביאר דלפי הבנת הרשב"א, קו' הגמ' הוא, דמשמע דדוקא משום הנקבים הם סביב היקף הקנה, באופן דע"י הנקבים יש רוב היקף הקנה פסוקה, וזהו הטריפות. ומשמע, דאם לא היו סביב היקף הקנה, דאז לא יהיו מצטרפין לשיעור כאיסר לטרפן, וע"ז פריך מהא דאהלות. וע"ז תי' הגמ' דחלוק אם הנקבים יש בהם חסרון או לא, ומשני דמה דמצטרפין לרובא, היינו אפי' אם אין בהן חסרון, דסכ"ס נחשב כפסוקת הגרגרת כיון שהם סביב היקף הקנה. אבל היכא דהנקבים יש בהם חסרון, אז אפי' אם אינן סביב הקנה, אם מצטרפין לכאיסר, שפיר הוי טריפה. והוסיף הש"ך, דהיכא דאין לנקבים חסרון, ואינם מקיפין סביב לקנה, אז אפי' אם יש להם להצטרף לרוב היקף הקנה, אין מצטרפין, דנקבים שאין בהם חסרון אין מצטרפין אלא להיות כפסיקת הגרגרת, ולא להיות בה כדין נקב.

(א) **ניקבה כנפה, מצטרפים לרובא- ויש לעי',** מה מצטרפין, האם מצטרפין רק הנקבים להדדי, או אף השיעור השלם שבין הנקבים. וע' **בב"ח** (יו"ד ל"ד, ו'), שהביא ה' שיטות בראשונים בזה. (א) ש' הרא"ש ור' ירוחם- שמצרפין השלם בן הנקבים, אלא רק היכא שיש בהם חסרון, דמצרפין לשיעור כאיסר בבהמה, ובעוף מקפלו, אבל היכא שאין בהם חסרון, דשיעורו ברובו, אז משמע מהרא"ש דרק הנקבים מצטרפין, ולא השלם שביניהם. (ב) ש' רש"י (ואף שהרא"ש כ' דפי' בדעת רש"י, אבל כ' הב"ח דלא משמע כן מרש"י)- לא אמרו דהשלם מצטרף אלא לענין עוף, אבל בבהמה, אפי' ביש בהם חסרון אין מקום השלם מצטרף. (ג) ש' הר"ן- בכל השיעורים מצטרפין השלם, בין בעוף, בין בבהמה, בין באין בהם חסרון, ובין ביש בהם חסרון. (ד) **שי ר' פריץ-** אין חילוק בין יש בהם חסרון או אין בהם חסרון, אלא דהחילוק הוא בין בהמה לעוף, דבבהמה לעולם אין מצטרפין השלם, אלא דצריך שיהי' השיעור של נקבים גרידא, אבל בעוף לעולם מצטרפין השלם. (ה) **שי הרמב"ם-** לעולם אין השלם מצטרף, אלא לעולם צריך שיעור של הנקבים גרידא, וכ' שכן משמע מדברי הר"ף, דלא כ' כלל הא דמצטרפין השלם.

(ב) **ניקבה כנפה, מצטרפים לרובא- ולא נתבאר** בגמ' מהו שיעור כנפה. וכ' הר"ן (ט: בדפיו) דשיעור כנפה היינו שאין בין נקב לנקב כמלא נקב. ובהמשך דבריו שם, כ' דהיכא שיש שיעור זה דנקב כמלא נפה, אז מצטרף אף השלם שביניהם, ומשום דכיון דקרובים הנקבים הם כ"כ להדדי, אין מה שביניהם מתקיים. אבל היכא דהנקבים אינם קרובים כשיעור זה, אז רק הנקבים עצמן מצטרפין **לכשיעור.** [ולכאור' יש לעי', דבשלמא לשי' הר"ן, י"ל דהיכא דהנקבים קרובים כנפה, מצטרפין השלם, והיכא דאין קרובים כ"כ, אין מצטרפין אלא הנקבים עצמן. אבל לשי' הרמב"ם והר"ף, דלעולם אין מצטרפין אלא הנקבים, מהו הדין אם אינם קרובים כנפה. ולכאור' צ"ל דבאמת בכה"ג אין הנקבים מצטרפים כלל. וי"ל דהסברא הוא על דרך מש"כ הר"ן, דהיכא דקרובים כנפה, אמרי' דמה שביניהם אינם ראויים להתקיים, ולכן בכה"ג יכולים לצרף הנקבים. אבל היכא דאינם קרובים כ"כ, א"כ מה שביניהם מסתמא עתיד להתקיים, וא"כ אין מצרפין הנקבים. ולפי הר"ן לכאור' צ"ל, דאף דמה שביניהם עתידים להתקיים, מ"מ מצרפין הנקבים, דסכ"ס יש כ"כ אויר שנכנס להגררת מחוץ, ועדיין צ"ע בזה.]

הוא דשחיטה מהני אע"ג דנקיבת משהו ג"כ עושה טריפה, דשאני התם דבהכי אמר רחמנא דהוי שחיטה, אבל כאן אין שייך לומר כן, דיכול לשחוט במקום אחר על הקנה). וכ' להוכיח מזה, דמה דאמרי' דשחיטה מתחיל לאחר מיעוט קמא, זהו רק אם שהה בין שחיטת מיעוט קמא לשאר שחיטת הקנה. אבל אם לא שהה, א"כ אף שחיטת מיעוט קמא של הקנה נחשב חלק של השחיטה, וכיון שהוא חלק של השחיטה, א"כ אין שייך לומר דחשיב לטריפות. וע"ע בהערות, דהוסיף דלשיתות דס"ל שיש פסולים בהמיעוט קמא אפי' היכא דגומר כל השחיטה, א"כ כאן שפיר שייך לומר דהוי חלק מן השחיטה, כיון דגמר השחיטה. ועוד תי', די"ל דהב"ע דהתחיל לשחוט מהושט, ואח"כ עבר לשחוט בקנה, וי"ל דבכה"ג יהי' על שחיטת המיעוט קמא של הקנה שם שחיטה, בין להקל ובין להחמיר.

(ט) **ואמרי לה עד דאנקיב קמא תתאה - כ' הרשב"א** דשייך לפרש דהיינו רק דנקב התתאה, והכל תלוי באם נקב התתאה או לא, דכיון דנקב התתאה טריפה היא, ואפי' אם לא ניקב העילאה. אולם כ' הרשב"א דא"א לומר כן, אלא דעד דאנקיב תתאה היינו דג"כ צריך לנקוב התתאה, אבל ודאי אם אינו נוקב העילאה, אינה טריפה, דתרווייהו בעי.

(י) **נתמרח פסול, נתמסמס פסול - פרש"י** (ד"ה מפני כבוד), כל הני נתמרח ונתמסמס הם בכלל נפסק החוט, דקים להו לרבנן שמתוך ליקוי זה עתיד לינקב וליפסק. והנה, בענין זה דעתיד לינקב, נח' האחרונים לענין אם חי י"ב חודש או לא. ע' בפמ"ג (שפתי דעת ל', ה'), שצידד לומר דאולי בעינן כ"ד חודש, י"ב חודש עד שתנקב, ומאז י"ב חודש עד שימות. אבל מסיק דלא כן, אלא דאף מעכשיו י"ל דודאי ימות בתוך י"ב חודש, וכן הביא מהים של שלמה. וע"ש בגליון מהרש"א דג"כ הביא ראי' דתלוי ב"ב חודש, כשאר טריפות. אולם ע' בפתחי תשובה (שם, ב'), שהביא מהשו"ת חת"ס (יו"ד סוף סי' נ"ה) דס"ל דיכול בהמה זו לחיות כמה שנים, אבל כיון דסופו לינקב, א"כ דינו כטריפה. וע' בשחיטת חולין שהעיר על החת"ס מהא

(ה) **ניטלה ממנה רצועה, מצטרפת לכאיסר - הק' תוס', תימה**, לשמענין ניקבה וכ"ש רצועה. ולכאור' דבריו תמוהים, מהו הכ"ש מניקבה לרצועה. וע' בנמוקי הגרי"ב, דהבין דקו' תוס' הוא מהא דניקבה כנפה מצטרפין. וא"כ, כיון דאם ניקבה כנפה מצטרפין, ואין צריך להיות כשיעור איסור במקום א' ממש, א"כ כ"ש דאם הוי נקב א', רק אינו כצורת האיסור, ודאי הוי נקב לטורפו. וע' בשטמ"ק בשם תוס' חיצוניות, דמפרש כן בפירוש, דקו' התוס' הוא מהא דנקבים מצטרפי. ושם גם תי' קו' תוס', דס"ד דלא חשבי' אלא כשהוא עגול, ומשום דהיכא דהוי כרצועה, אולי לא גרע מנסדקה לארכה, דאמרי' דכשרה, קמ"ל דכאן גרע, משום דחסר.

(ו) **בעופא מאי - פרש"י**, נקבים דחסרון בעוף, דליכא למימר בגרירת דידי' כאיסור, בכמה הוי שיעורי'. אולם ע' ברא"ש (סי' י'), שהביא מהרי"ף דפי' דשאלת הגמ' הוא לגבי השיעור של חסרון בגרירת העוף, אפי' אם נקב א' הוא, דאין שייך לומר דשיעורו הוא כשיעור בהמה. וע"ש מה שהק' הרא"ש על דעת הרי"ף.

(ז) **אנסה עצמה - פרש"י**, לפשוט מאד צוארה בשעת שחיטה, מהו. ובתוס' פי' שפשטה ראשה יותר מדי ליטול ירק בבור נויש לעי' אם כוננת תוס' לחלוק על רש"י, וס"ל דלא מיירי בשעת השחיטה, אלא דפעמים עושה כן, וזהו שאלת הגמ', או דלמא גם תוס' מיירי בשעת שחיטה, רק דבא ליתן דוגמא למה יאנס עצמה לפשוט צוארה, אבל ודאי כל השאלה הוא אם שוחטו באותה שעה, וצ"ע. וע' באבני נזר (יו"ד י"ט), דביאר דשאלת הגמ' הוא אם אזלי' בתר שעת שחיטה, ואז לא הי' אצל הריאה, או דלמא בתר מה שהוא רגילה להיות, וא"כ יהי' ודאי נחשב כחלק של הריאה והוי נבלה במשהו.

(ח) **אנסה עצמה מהו - הק' האבני נזר** (יו"ד י"ט), מה שייך הכא לומר דאם אנסה עצמה שיהי' השחיטה כשרה, הרי אפי' אם נחשב למקום שחיטה, מ"מ הרי בשחיטת חצי ראשון של הקנה לא נפקא חיותא בכלל, וא"כ אי"ז חלק של השחיטה, וכיון דמקום זה חלק של הריאה הוא, וטריפתו במשהו, א"כ לכאור' מיד הוי טריפה (והוסיף בהערות הגרי"ש כאן, דאין להק' דהא גם בשחיטת ושט הדין

דהגמ' הביא רא'י' מהא דאמר לוי נתמזמוז מוח'י דדין, והבין הגמ' דכוונתו לומר דלא חי'י, ואם טריפה כזו יכול לחיות כמה שנים, מה שייך לומר דלא חי'י. וכ' דאולי כוונתו לומר דעכ"פ אינו חי חי'ים רגילה, אלא מתנונה והולך, וצ"ע.

יא) נתמזמוז מוח'י דדין- הק' תוס', איך מביאין רא'י' ממוח דראש, דשיעורו בנקב משהו, למוח של חוט השדרה, דשיעורו ברובו, והניח בקו'. וכ' התורת חי'ים, דשפיר הביא רא'י', דכיון דנקב זה שיש בהמוח הראש בא מליקוי שיש לו בהמוח, א"כ כמו דע"י הליקוי שיש לו עתיד לנקב משהו במוח של הראש, י"ל דע"י ליקוי זה יהי' ג"כ נקב של רובו במוח של שדרה. דאי"ז כנקב של קוץ, דנוקב ושוב אינו נוקב עוד. נקב זה בא מחמת חולי, ואין סברא לומר דאם עתיד לנקב, ינקוב משהו ואח"כ יגמור מלנקוב, אלא מסתבר דלנקוב וחוזר וינקוב משהו אחר משהו, עד שיגיע לרוב.

יב) לא, לומר שאינו מוליד- וע' בהערות להגרי"ש שהעיר שיש בזה נפק"מ לדינא, דמי שהוא חולה שאין בו סכנה, ויכול להתרפאות ע"י ניתוח שיהי' הוסר ממנו חלק זה של המוח, דע"י לא יהי' יכול להוליד, הרי זה כשותה כוס של עיקרין, ואסור לעשות כן מדאורייתא, ולכן אף כדי להתרפאות יהי' אסור.